

Na kongres Kristusa Kralja v Poznanj!

7. februarja bo v Moskvi svetovni kongres vseh brezbožniških in svobodomiselnih organizacij. 1600 udeležencev iz 46 različnih držav se bo zbralo. Program kongresa je tale: 1. Ustanovitev centrale za svetovno brezbožniško propagando. 2. Ustanovitev mednarodne brezbožniške organizacije (brezbožna internacionala). 3. Določitev smernic za brezbožniško gibanje po vsem svetu. 4. Poročilo o skušnjah v borbi proti veri po vseh deželah. 5. Določitev finančnih virov za podpiranje brezbožniške organizacije.

Bolgarski komunist Dimitrov je napisal predgovor k novi propagandi brezbožniški knjigi, ki je razširjena po Rusiji v mnogih milijonih. Tam imenuje vsako vero, zlasti krščansko, najhujšo sovražnico komunizma. Vse je treba zatreti brez sledu! V tem boju ne zadostujejo govori in knjige, tudi orožje se mora rabiti proti veri. »Očitajo nam, da rušimo cerkve in samostane. To očitanje nas ne sme omeščati, ker na par porušeni cerkvi ni gledati, če hočemo ustvariti nov komunistični svet. Na ruševinah starega sveta gradi komunizem pravi socializem.«

Vodja ruskih brezbožnikov, Jaroslavsky, je poslal nedavno svojim pomagačem poziv, v katerem pravi: »Zažgati hočemo vse cerkve celega sveta v eno samo silno ognjeno morje. Naše brezbožniško gibanje je postalo orjaška moč, ki bo iztrebila vse, kar je verskega. Pa jo moramo še ojačiti. Služabniki vseh ver naj vedo, da jih noben Bog, noben svetnik in nobena molitev ne reši poglata!«

Katoličani! Ta strašen naskok pekla nas mora končno vendar spraviti iz našega mira, nas podžgati in strniti v energičnem odporu. Sv. oče je že v okrožnici »Caritate Christi compulsus« z dne 3. 5.

1932 pozival k organiziranemu odporu proti početju sovražnikov božjih: »Potrebno je, da vsi združimo svoje moči v enotno in močno armado. Zato rotimo vse v imenu božjem: Vsi naj se vendar združijo, tudi za ceno velikih žrtev, da rešijo človeško družbo!«

Katoličani! Ali hočemo ta klic našega vodje preslišati? Usodno uro pamuditi? Ne glejmo vendar tega divjanja zakletih sovražnikov božjih več tako mirno! Katoličani vseh dežela, združite se za obrambo svojih najvišjih dobrin! Skrajni čas je, da stvorimo krepko fronto proti fronti brezbožne internacionala!

Prihodnji kongres Kristusa kralja, ki bo od 25. do 29. junija letošnjega leta v Poznanju, na sedežu Nj. Em. Avgusta Hlonda, poljskega kardinala-primasa, nam nudi k temu priložnost.

Doslej so bili štirje kongresi te vrste, a v manjšem obsegu. Peti mora biti svetovni kongres! Vršil se bo z izrečnim odobrenjem sv. Očeta, pod protektoratom istega kardinala-primasa in kardinalov Teodorja Inniterja z Dunaja ter Janeza Verdiera iz Pariza kot zastopnikov treh velikih narodnih družin evropskih, da se tako označi kongres kot skupna zadeva nas vseh.

Vse verni svet hočemo pozvati, organizirati in mobilizirati proti nezasišani divjosti in nasilnosti brezbožnikov. Kongres na Poljskem, pred vrati Rusije, naj bo začetek svetovne ofenzive proti peklenkim nakanam sovražnikov božjih. Njih svetovni organizaciji in agitaciji moramo nasproti postaviti svetovno organizacijo in agitacijo vseh vernih!

Katoličani, pridite številno na kongres!

Mednarodni odbor za kongres Kristusa-kralja.

K poglavju o našem izseljenstvu:

Slovenci v Zlati dolini

Odkrit zlati rudnik — Novo mesto v Kanadi — Vsaka deseta hiša gostilna — Strašno popivanje in kartanje

V nekem zelo oddaljenem kraju severno-vzhodne Kanade, v obširni provinci Quebec, so nedavno odkrili zlatonosne rudnike. Takoj so začeli kopati zlato rudo in blizu tam je v nekaj mesecih nastalo novo mesto. Imenuje se Val d'Or, kar bi se menda po naše reklo: Zlata dolina.

Od vseh strani so začeli prihajati v tisti zakotni del sveta rudarji ali knapi, med drugimi tudi precejšnje število Slovencev. — Prišli so iz Združenih držav, iz Kanade in nekateri tudi naravnost iz domovine.

Kako je sedaj tam gori, bomo najprej posneli iz nekega angleškega lista, ki izhaja v Clevelandu. Potem bomo dostavili še nekatere stvari, o katerih smo se informirali naravnost pri nekem človeku v dotičnem kraju. To naj bo samo nekoliko doprinosov k vprašanju, kako se naši ljudje imajo v tujini in kako so zavarovani pred — propadom.

Dopis v tistem clevelandskem listu ima naslov: V Zlati dolini je bučno življenje. Dodan je še podnaslov: Kadar rudniki dobro delajo, lahko kupiš pijačo v vsaki deseti hiši. Potem sledi urednikov uvod, ki se takole glasi:

Kaj dela bogastvo zlate rude v rudniških okrajih Quebec in Ontario in kako vpliva na življenje rudarjev, je tu opisal naš poročevalec — veterinar in dopisnik tujih listov, ki je nabral potrebne materiale na potovanju po tistih krajih.

Naj dobi besedo dopisnik sam. Takole poroča: Zlata dolina je živahna naselbina, ki ima komaj dobro za seboj prvo obletnico svojega postanka. Ima tristo hiš in lahko si kupiš pijačo v vsaki deseti hiši. Imajo samo eno ulico, ki je že krščena in se imenuje Glavna cesta. Bila je za skozi vso jesen grdo razkopana, zakaj kontraktor, ki je prevzel delo polaganja odvodnih cevi, si ni prav na jasnem, kako naj svoje delo koristno konča. Samo ena hiša je šele pobarvana v Zlati dolini, pobarvani ženski je pa precej. Neke blondinka v Zlati dolini bo v kratkem odprla novo pivnico. Pravi, da si upa v šestih mesecih dobiti nazaj ves denar, ki ga je izmetala in ga še bo za novo pivnico; le ogledal bo toliko in tako dragih, da denar zanja še ne bo povrnjen v šestih mesecih... Tudi pravi, da ne bo točila piva. Po njenem mnenju vsak, ki pije pivo, postane prej ali slej potepuh. In še dostavlja: Če se ljudje ob pijači stepejo, se bolj izplača, da se stepejo s steklenicami, nego s kozarci. S steklenico se stvar bolj temeljito naredi. (V steklenicah je seveda kaj močnejšega ko pivo. — Op. prev.)

Zadnjič, ko se je mestni svet sešel k seji, da bi uredil vprašanje kanalizacije na Glavni cesti, je bilo, vsako posvetovanje nemogoče. Mestni svet se namreč sestaja k sejam v neki koči iz obtesanih hlodov. Takoj zraven so pa pivnice. No in v tistih pivnicah je bil tak kraval, da se seja ni mogla vršiti. Odborniki drug drugega niso mogli slišati. Zato so poslali po načelnika policije. Prišel je, stopil v pivnico in bilo je slišati odmev klofote in padec po tleh. Načelnik se je vrnil in dejal svetovalcem: »Gospodje, nadaljujte sejo!« Sel je nazaj v pivnico in dalje mikastil pijance. Pet rudnikov obratuje v bližini naselbine Zlata

dolina in kakih 2000 delavcev je zaposlenih. Kar je drugih naselencev tam, se bavijo s prodajo in kupovanjem delnic za nove rudnike, ki se imajo odpreti v tistem okraju.

Ako hočeš napraviti izlet v Zlato dolino iz mesta Amos, ki je enako 50 milj oddaljeno, boš plačal za avtotaks dva dolarja, če slučajno nima drugega dela. Kadar je precej zaposlen, ti bo računal štiri dolarje. Ko se boš pa hotel vrniti iz Zlate doline v Amos, boš plačal za avtotaks 15 dolarjev, posebno če ni ravno brez dela.

Imajo pa v Zlati dolini več avtotakov nego imajo ulic. Tudi več psov nego otrok. En sam gostilničar naredi več zasluzka kot župan. Deset restavracij v naselbini je odprtih celo noč. Imajo tudi dva igralska kluba s kartami, ki si delata hudo konkurenco.

Imajo tudi svoj časopis. Nastal je takoj ob prvem postanku mesta in je preko poletja narastel na osem strani tedensko. Ako se hočeš poučiti, kako se je naselbina pretokla skozi poletje, boš dobil najboljšo sliko v tem listu, ki je zelo odkritosrčen.

V mesecu juniju je urednik objavil apel na red in zakonitost in je stvar takole povedal: »Naša Glavna ulica je kvečjemu 90 vatlov dolga. Toda če bi policija redno patrolirala po njej, bi ne imeli mi vsi toliko opraviti s pijanimi razgrajči... Naj bi se naša policija zavedala, da je en policaj na ulici več vreden kot trije za mizo v policijski postajni hiši. Zato pozivljemo naše policaje, da se dajo vedno videti zunaj na cesti.«

Morda je ta poziv povzročil, da se je lepega dne pojavil močan oddelek deželne policije v naselbini in jo »napadel«. V kratki dobi je bilo 61 aretiranih. Ta racija se je podvzela, ko je deželna policija ugotovila, da je v Zlati dolini preveč prepovedane alkoholne pijače, preveč prostitutk in preveč igralnic. Torej je planilo v zgodnjem mraku nekega mrzličnega večera kak tucat policajev iz kolibe, ki je pokrita s smolnatim papirjem. — Vdrli so v nepobarvano kegljišče v Glavni ulici in so vlačili kvakajoče žrte v ječo, zgrajeno iz obtesanih hlodov. Ko so bili policaji naveličali loviti »goste« iz več drugih javnih prostorov, ki so po poročilu mestnega časopisa zbežali v gozdove skozi zamrežena okna, je bila mala lesena ječa že nabasano polna. Vseh skupaj je bilo aretiranih 112, toda samo 61 so jih pridržali za obravnavo. Vse te so stlačili v ječo, ki meri dobrih 8 m v kvadratu.

Vsak aretiranec, ki je imel in bil voljan dati 10 dolarjev varščine, je bil izpuščen. Tako je odločil policijski častnik, ki je moral precej raztegniti deželno postavo, da je smel vzeti varščino. V ječi je bilo mnogo razgrajanja med onimi, ki so morali ostati. Tam so bile ženske iz javnih hiš in igralci za denar in vsakovrstni postopači. Bili so razkačeni in divji in mnogi še vedno dovolj pijani.

Drugi dan se je vršila obravnava v Princess gledališču. Zločince so peljali v procesiji iz ječe v gledališče. Med potjo so moški zvečili tobak, ženske so si pudrale nosove, vsi pa so brez vsake zadrege mahali v pozdrav meščanom Zlate doline,

ki so se bili nabrali ob Glavni cesti, da bi videli ves špas.

Obravnava se je pričela in dolg policaj je nastopal v vlogi državnega tožitelja, v imenu angleške krone. Naenkrat se dvigne majhen mestni odvetnik in protestira, češ da navaden policaj ne more biti za državnega tožitelja. To je spravilo v zadrego krajevne trgovce z železino, apotekarje in trafikante, ki so krajevni mirovni sodniki in so predsedovali obravnavi. Razglasili so odmor in so telefonirali v Quebec, da bi zvedeli, kdo ima prav. Odgovor se je glasil, da ima prav odvetnik, zato naj on prevzame službo državnega tožitelja. Tedaj se je obravnava nadaljevala.

Od tistega časa deželna policija ni več nadlegovala Zlate doline. Od časa do časa še vedno izide v domačem časopisu apel k redu in zakonitosti, sicer se pa nova naselbina veliko bolj zanima za vprašanje, če se bo kanalizacija dokončala ali ne, nego za krepost in čednostno življenje svojih prebivalcev. Vsaj krajevni časopis zatrjuje tako. Do 5. novembra se kontraktor še vedno ni domislil, kako bo treba na pravilen način položiti odvodne cevi, in je hodil okrog ves v skrbeh in bledega obraza.

Poročevalec, ki to piše, je stopil k domačemu uredniku in dejal: »Ta naselbina je nekaj strašnega.« Urednik se je porgljivo nasmejaj. S težkimi žebli podkovanе čevlje je z nogami vred položil na nepobarvano mizo in dejal: »Zdaj ni več tako hudo, ali pretekla pomlad je bila res strašna. Zdaj imamo samo še 35 beznice, zvrnanje javnih cest nas stane samo 50 tisoč dolarjev na mesec in prepovedane pijače se proda samo za 80 tisoč na mesec. Največji gavnarji so se izselili in odšli naprej doli v »Pariško dolino«. Tam doli se nikomur in treba bati ječe, zakaj vsak policaj se boji stopiti na cesto.« Potem se je pripravil, da napiše nekaj pisem samemu sebi, ki bo potem v časopisu nanje odgovarjal. Ima posebno kolono v listu z naslovom: Pisma uredniku. Toda na vrhu te kolone očitno priznava, da vsa tista pisma sam sebi piše. — Kaj pa hoče država, ko v Zlati dolini ni dovolj novic za časopis... »Ampak tam doli v Pariški dolini, tam bi novic ne manjkalo...«

Tako je torej poročilo onega clevelandskega lista. Pisano je v humorističnem tonu kot večinoma pišejo ameriški poročevalci, vendar se človek zgrozi, ko bere te vrste. Zdaj si pa mislite, kako žive v taki naselbini naši slovenski ljudje, posebno če pridejo naravnost iz »starega kraja«... Precej ugodno poročilo, ki smo ga privatno dobili od tam, se takole glasi:

Neka dobra slovenska žena je komaj dve leti tu in je še polna starokranjskega duha in vere. Le v cerkev nič ne gre, nikoli je ni videti tam. Čuje se pa, da doma vedno moli s svojo hčerko navadne molitve. Njeni bordarji (delavci, ki imajo pri njej stanovanje in hrano) se ji pa smejejo in norce brijejo iz nje, ko ji slišijo moliti... Kako dolgo bo taka sirota zdržala...?

Imajo torej v Zlati dolini tudi cerkev? Da, še precej lepa cerkev je videti na sliki, čeprav je oni clevelandski poročevalec nič ne omenja. Nastala je v teku preteklega poletja in za župnika je neki francoski duhovnik. In pravijo, da je natlačena vsako nedeljo, samo naši Slovenci se je ogibljejo. O enem samem je znano, da ga nikoli ne manjka. Tisti je skušal celo spraviti skupaj mešani pevski zbor štirih pevcev, ki bi zapel ob kaki priliki latinsko mašo, zraven morda tudi kako slovensko pesem. Kolikor je znano, se mu načrt ni posrečil.

Tisti mož je tudi naročen vsaj na en katoliški mesečnik in v stanovanju ima svete podobe. Tudi skuša nekoliko misijonariti med Slovenci, toda naše poročilo pravi, da ima jako malo uspeha. Ko

Val d'or: Glavna cesta.

je v nedeljo na poti v cerkev, srečuje svoje rojake Slovence, ki zapuščajo beznice in se komaj drže na nogah. Čeprav so pijani, so vendar še toliko pri zavesti, da poznajo onega moža in vedo, kam je namenjen. Brž se toliko streznijo, da najdejo besede zaničevanja in zasramovanja in kriče za njim in ga obmetavajo z najgršimi psovki, dokler upajo, da jih sliši.

Naše poročilo dostavlja: Tako delajo ti siromaki, doma je pa največja revščina in pomanjkanje, ko bi lahko živeli v precejšnjem blagostanju, če bi hodili v cerkev namesto v beznice...

Ali ni prav za prav po vsem tem kar čudno, da je v takem kraju mogla zrasti z novo naselbino vred tudi katoliška cerkev? Se bolj čudno pa je, da je celo polna in natlačena ob nedeljah? Morda je pa poleg tega še najbolj čudno, da se cerkve ogibljejo v prvi vrsti — Slovenci? Vsaj tako bi človek po vseh informacijah sklepal...

Se to naj povem. Ko sem dobil te informacije, mi je bilo izrecno naročeno, da ne smem izdati nikomur, kdo mi je informacije poslal. Če bi namreč Slovenci, ki jih je tam »precej«, zvedeli za ime »izdajalca«, bi se mu nikakor ne godilo dobro...

Tako je življenje tam gori v Zlati dolini prav v naših dneh. Pred nekaj desetletji je bilo podobno najbrž tudi v mnogih krajih Združenih držav, ko so se odpirali novi rudniki ali nova industrijska podjetja ter so obenem z njimi nastajale nove naselbine. Tudi v tistih krajih so se z drugimi narodnostmi vred naseljevali Slovenci. Tudi ti so srečevali tam podobe nevarnosti in skušnjave kot današnji naseljenci v Zlati dolini...

Pogosto se zgražamo nad versko in moralno propalostjo velikega dela naših ameriških Slovencev. Posebno se zgražajo verni Amerikanci, ki čujejo praviti, da je naš narod doma ves katoliški. Toda če vse to premislimo, moramo končno reči: Čudno je, da se je še toliko rešilo in da so naši Slovenci danes še toliko verni, kolikor so. Ali ni vreden vsega občudovanja, kdor se je rešil skozi razne »Zlate doline« in ostal zvest Bogu in krščanskemu življenju?

P. Bernard Ambrožič OFM, Lemont, Ill.

Lokomotiva jo je ubila

Ljubljana, 1. februarja.

Davi okoli pol 9. se je pripetila pri St. Vidu nad Ljubljano smrtna nesreča na železniškem prelazu, ki vodi čez železnico v bližini zavoda Sv. Stanislava. Po tej poti je šla davč 65 letna vdova po železničarju Marjana Trojanskova, ki je prijemala skromno kronsko pokojnino ter je sem in tja morala tudi beračiti. Nameravala je obresti St. Vid, Vižmarje, Tacen in nato nadaljevati pot proti Ježici. Stanovala je v tako zvani španovi jami v leseni kolibi blizu tovarne Store. Trojanskova je prekoračila železniški tir v trenutku, ko je privo-

zil železniški stroj, ki je bil poslan z Jesenic v Ljubljano. Tudi strojevodja ni mogel opaziti stare ženske, ki se je nenadoma pojavila na tiru. Stroj je žensko podrl ter jo butnil v stran. Neki deček je opozoril krojaškega mojstra G. Vrhovca, ki ima v bližini hišo, da leži smrtno nevarno ranjena ženska na tiru. Gosp. Vrhovec je šel pogledat, toda žensko je našel že mrtvo. Obvestil je o tem orožnike, ki so takoj nato prišli in odredili prevoz trupla v mrtvašnico. Uradna komisija je ugotovila, da je lokomotiva zlomila ženski hrbtnico ter ji razbila tudi več drugih kosti.

André Gide:

Vrnitev iz Sovjetske Rusije

Z današnje številko začnemo priobčevati v slovenskem prevodu delece slavnega francoskega pisatelja, ki se je razočaran vrnil iz sovjetske Rusije in dal temu razočaranju duška v spominih, ki nosijo ta naslov. Knjiga je v Franciji in po vsem svetu vzbudila ogromno pozornost. Ni je mogoče smatrati za golo protiboljševiško agitacijo. Ne, pisatelj v njej ob vsaki priliki hvali, kar le more. Videti je, kako zelo si je želel, da bi se v Rusiji ne razočaral po vsem tistem odločnem in nedvomnem nastopanju za boljševizem, s katerim se je njegovo delo zadnja leta odlikovalo. Vendar pa je v knjigi toliko krute resnice o pravi podobi Rusije pod boljševizmom, da vtis o razočaranju zapadnega kulturnega človeka na vsaki strani prevladuje. Gide ni strokovnjak za socialna in gospodarska vprašanja, temveč umetnik, ki ga zanimajo predvsem duhovne posledice novega reda v Rusiji. Zanima ga usoda človeškega duha v socialistični državi ter bodoče kulture. O vseh teh vprašanjih pa je dobil Gide v Rusiji porazen odgovor.

Ker je knjigo napisal pisatelj svetovnega slovesa, mu nihče, naj bo tega ali onega prepričanja, ne bo mogel odrekati verodostojnosti. Tudi slovenskemu razumniku bo knjiga povedala marsikaj, čemur bi iz drugih ust ne verjel. Zato mislimo, da bomo s prevodom tega dela ustregli vsem, ki jih stanje v sovjetski Rusiji zanima.

Razgovor s ponarejevalcem denarja

Ljubljana, 1. februarja.

Na stolu v kriminalnem uradu ljubljanske policije je sedel včeraj in danes dopoldne skromen mož, vdan v svojo usodo. Vedel je, da ga čaka zapor in je prav mirno odgovarjal na vprašanja kriminalnih nadzornikov in policijskih agentov. Moža so namreč ujeli v soboto malo pred polno, ko je hotel v gostilni hotela »Balkan« na Sv. Petra cesti zamenjati ponarejeni kovanec za 20 Din.

Možu se takoj pozna, da ni noben kriminalen tip. Prostdušno priznava vse, kar mu more policija dokazati. Je star 48 let in je po poklicu mizarjski mojster iz Spodnje Hrušice. Višji kriminalni nadzornik gosp. Matija Močnik je z lepa pridobil moža, da mu je odkrito vse povedal, kako je prišlo do tega, da sedi sedaj na policiji kot po-

narejevalec denarja. Del tega zasliševanja je ujel tudi naš poročevalec.

»Kako ste prišli na misel ponarejati denar?«

»Gospod, tak revež sem, da imam samo to srajco, ki jo imam na sebi! Nikoli do sedaj nisem ponarejal denarja in nikoli nisem bil še kaznovan, toda sedaj me je prišla želja, da bi sam delal denar. Za dva dinarja sem kupil pri neki ljubljanski železarski trgovini medeninske pločevine, si napravil doma model iz mavca, tesa in te pločevine. Kovino sem dobil od starih sitonskih steklenic, ki sem jo prelil!«

»Vi ste vendar mizar. Kako se morete spoznati na kovine?«

»To ni težka reč! Nisem uporabil nabene druge kovine, kakor to od sitonskih steklenic! Saj vidite da so ponarejeni denarji zelo slabi in da bi jih kmalu vsak otrok spoznal. Ko sem napravil prvih devet kovancev po 20 Din in enega za 50 Din, sem odšel v Ljubljano, kjer sem jih hotel izmenjati. Prišel sem v gostilno na Sv. Petra cesti, tam naročil četr litra vina in ko sem hotel plačati s ponarejenim denarjem, so me takoj imeli. Gostilničar je dal poklicati stražnika, nekateri gostje so me pa stražili, da nisem pobegnil! Saj priznam vse, kar je res!«

»Kje pa ste imeli skrit ponarejeni denar?«

»Ponarejeni dvajsetak sem imel v žepu, ostalih osem kovancev po 20 Din in enega za 50 Din sem imel skrite za srajco. Ko so me stražniki preiskali, so našli vse. Več jih nisem napravil in tudi poprej nisem nikoli ponarejal denarja. Prvi poskus se mi je popolnoma ponesrečil. Sokrivcevim nimam nobenih, vse sem delal sam in nihče mi ni pomagal!«

Zaplenjeni ponarejeni kovanci so izgledali res slabo in pri nekaterih niti rob ni odpljen. Tak »denar« ni bilo težko nikomur spoznati. Moža je pač zapeljala želja po denarju, za kar se sedaj bridko keša, ker ga čaka seveda zaporna kazen. Doma pa ima ženo in štiri otroke.

— Pri neredni stolici, napetosti črev vsled zapeke prav odlično odvaja naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaostanke prebave nakopičene v čreveh. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S.-br. 15485, 23. V. 33.

Val d'or: Pitno vodo dovajajo.